

Kristiansund
kommune

Eierskapspolitikk 2025–2029

Rammeverket omhandler kommunens formål med eierinteressene og prinsipper for forvaltning av kommunens eierportefølje.

INNHALDSFORTEGNELSE

1.: Innledning	4
1.1: Overordnede føringer	5
2.: Kommunens rammeverk for eierstyring	6
2.1: Politisk og administrativ eieroppfølging	6
2.2: Bystyrets rolle.....	7
2.2.1: Hovedoppgaver	7
2.2.2: Eierskap i kommunale foretak (KF)	7
2.2.3: Eierskap i interkommunale selskaper (IKS)	7
2.2.4: Eierskap i aksjeselskaper (AS) og andre juridiske enheter	7
2.2.5: Styremedlemmer	7
2.2.6: Strategisk og prinsipiell eierstyring	7
2.2.7: Eierskapsberetning	7
2.2.8: Tilsyn og kontroll	7
2.3: Hovedutvalg næring og omstillings rolle	8
2.3.1: Hovedoppgaver	8
2.4: Ordførerens rolle.....	8
2.4.1: Oppgaver.....	8
2.5: Eierrepresentantens rolle	8
2.5.1: Oppgaver.....	8
2.6: Valgmenndas rolle	8
2.6.1: Oppgaver.....	8
2.7: Den enkelte folkevalgtes rolle.....	9
2.7.1: Oppgaver	9
2.8: Kommunedirektørens rolle	9
2.8.1: Oppgaver.....	9
2.9: Kontrollutvalgets rolle.....	9
2.9.1: Oppgaver.....	9
3.: Motiv for selskapsdannelse og eierskap	10
3.1: Effektivisering av tjenesteproduksjon.....	10
3.2: Politisk motivert.....	10
3.3: Økonomisk motivert.....	10
4.: Etablering av selskap og valg av selskapsform.....	11
4.1: Hovedprinsipper	11
4.2: Krav til analyse	11
5.: Overordnede prinsipper for eierstyring.....	12
5.1: Styringsdokumenter	12
5.2: Selskapsspesifikke eierskapsstrategier	12
5.3: Aktivt eierskap.....	12
5.4: Åpenhet.....	13
5.5: Generalforsamlinger	13
5.6: Samfunnsansvar	13
5.7: Styresammensetning	14
5.7.1: Habilitet.....	15
5.7.2: Styrets ansvar	15
5.7.3: Godtgjørelse	15

6.: Selskapsformer og alternative organisasjonsformer	17
6.1: Kommunalt foretak (KF)	17
6.2: Interkommunalt samarbeid.....	18
6.2.1: Vertskommunesamarbeid.....	18
6.2.2: Interkommunalt politisk råd (IPR)	18
6.3: Interkommunalt selskap (IKS)	19
6.4: Aksjeselskap (AS).....	19
6.5: Stiftelse	19
6.6: Samvirkeforetak (SA)	19

1.: INNLEDNING

Eierskapspolitikk og eierskapsberetning utgjør kommunens eierskapsmelding. Eierskapsmeldingen er det overordnede politiske styringsverktøy for kommunens eierstyring.

Eierskapspolitikken utgjør rammeverket, det vil si kommunens formål med eierinteressene og prinsipper for forvaltning av kommunens eierportefølje. Eierskapspolitikken revideres hvert fjerde år etter valg.

Eierskapsberetningen er kommunens årlige rapportering om kommunale eierinteresser. Beretningen gir en samlet oversikt over kommunens eierportefølje ved utgangen av rapporteringsåret, sentrale bevegelser i valgperioden, og utfyllende informasjon om kommunens hel- og deleide aksjeselskaper, kommunale foretak og interkommunale selskaper.

[Eierskapspolitikken og eierskapsberetningene er tilgjengelig på kommunens nettside \(kristiansund.kommune.no\).](https://kristiansund.kommune.no)

Eierskapspolitikken utgjør det overordnede rammeverket for hvordan kommunen skal forvalte sine eierposisjoner på en åpen, ansvarlig og profesjonell måte, til beste for innbyggerne. Politikken skal ikke bare sikre demokratisk kontroll og god forvaltningspraksis, men også være et aktivt verktøy for å realisere kommuneplanens samfunnsdel og de åtte prioriterte bærekraftsmålene.

Illustrasjonen viser kommunens åtte utvalgte bærekraftsmål.

Kilde FN-sambandet

Gjennom tydelige eierskapsstrategier og forventninger til selskapenes virksomhet, i tråd med verdiene i kommuneplanens samfunnsdel, vil eierskapspolitikken bli et strategisk virkemiddel som bidrar til sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft ved å stille krav til selskapenes samfunnsansvar, etiske praksis, ressursbruk og verdiskapning.

ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

Hovedmål 3 - Vi skal utøve god eierstyring

Kommunens eierskapsmelding består av to deler:

1. Eierskapspolitikk - omhandler kommunens overordnede prinsipper for forvaltning av eierporteføljen, denne revideres hvert 4. år.
2. Eierskapsberetning - gir en samlet oversikt over kommunens eierinteresser, denne utarbeides årlig etter at årsregnskapene i de ulike selskapene er godkjent.

Formålet med kommunens eierskapspolitikk er å sikre demokratisk kontroll, tydelige mål for eierskapet og en klar rolleforståelse.

Gjennom eierskapsmeldingen skal kommunen:

- skape åpenhet og forutsigbarhet rundt eierskapene
- ivareta innbyggernes interesser og verdier
- sikre at selskapene drives i tråd med lover, etiske prinsipper og kommunens mål
- håndtere risiko og sørge for god økonomisk forvaltning

Eierskapspolitikken gir føringer for hvordan kommunen skal opptre som eier, hvordan selskapene følges opp, og hvordan styrerepresentanter skal ivareta sitt ansvar. Den legger grunnlaget for et aktivt, tydelig og ansvarlig eierskap. Den fastsetter overordnede prinsipper, retningslinjer og strategier for styring og kontroll av kommunale selskaper, i samsvar med gjeldende lovverk.

Kommunen ivaretar flere roller overfor selskapene, blant annet som eier, kunde og myndighetsutøver. For å sikre legitimitet og troverdighet må rollene holdes tydelig adskilt. Kommunen skal derfor rendyrke og profesjonalisere sin eierrolle gjennom en bevisst og ansvarlig eierutøvelse.

Eierskapspolitikken skal sikre at kommunen opptre som en aktiv, forutsigbar og langsiktig eier. Når virksomhet organiseres som selskaper, kan ikke bystyret utøve direkte styring. Styring skjer da gjennom selskapenes eierorganer som er representantskap, generalforsamlinger og foretaksmøter. En tydelig eierpolitikk er nødvendig for å bevare folkevalgtes kontroll og sikre at kommunens målsettinger oppnås.

Gjennom kommunen sine selskapspesifikke eierstrategier angis kommunens formål med eierskapet og forventninger til selskapenes virksomhet. Eierskapspolitikken omfatter alle kommunens selskaper og revideres hvert fjerde år i forbindelse med kommunevalget.

Årshjul eierstyring

Periode	Administrative prosesser	Politiske prosesser og beslutninger
Januar	Folkevalgtopplæring hvert 4. år etter valg	
Juli	Oppstart eierskapsmelding: - oppdatering og analyse av eierportefølje hvert år - revidering av eierskapspolitikk hvert 4. år etter valg	
Oktober	Kommunedirektørens utkast til eierskapsmelding ferdigstilles	Bystyret: - behandle eierskapsberetning hvert år - revidering av eierskapspolitikk hvert 4. år etter valg - valg av valgnemnd hvert 4. år etter valg
Hele året	Rapportering sentrale endringer fra kunngjøringer i månedsrapporter	Rapportering fra kommunens eierrepresentanter til hovedutvalg/bystyre

Tabellen viser årlige og 4. årlige administrative og politiske prosesser/beslutninger.

1.1: Overordnede føringer

Lover

[Lov om kommuner og fylkeskommuner \(kommuneloven\) \(lovdata.no\)](#)

[Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker \(forvaltningsloven\) \(lovdata.no\)](#)

[Lov om interkommunale selskaper \(IKS loven\) \(lovdata.no\)](#)

[Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd \(offentleglova\) \(lovdata.no\)](#)

[Lov om aksjeselskaper \(aksieloven\) \(lovdata.no\)](#)

Kommunale dokumenter

[Delegeringsreglement Kristiansund kommune \(delegering.kf.no\)](#)

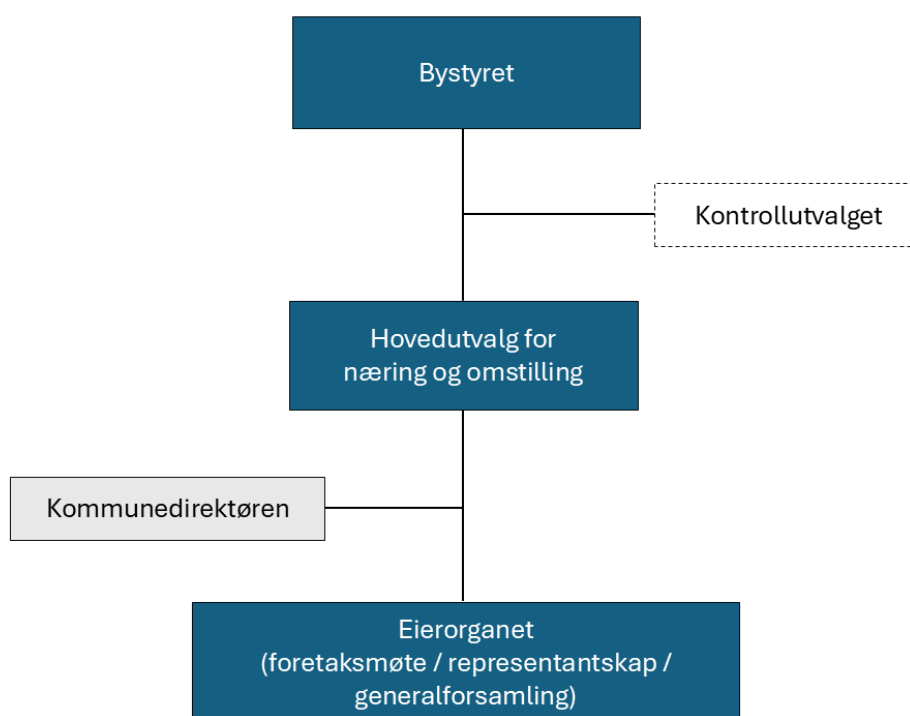
[Planer og rapporter Kristiansund kommune \(kristiansund.kommune.no\)](#)

2.: KOMMUNENS RAMMEVERK FOR EIERSTYRING

2.1: Politisk og administrativ eieroppfølging

Den politiske eieroppfølgingen ivaretas hovedsakelig av bystyret, som er kommunens øverste myndighet. Kontrollutvalget skal på vegne av bystyret føre tilsyn med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper. Hovedutvalg for næring og omstilling har det operative ansvaret for eieroppfølgingen. Kommunedirektøren legger til rette for den politiske styringen av selskapene og bidrar til utviklingen av kommunens eierskapspolitikk. Den direkte eierstyringen utøves gjennom selskapenes eierorganer.

Organisasjonskart

Figuren viser organiseringen av eieroppfølging.

Kilde: Kristiansund kommune

Øverst står bystyret, med Hovedutvalg for næring og omstilling under. Mellom her ligger kontrollutvalget som en tilsyns- og kontrollenhet. Nederst er eierorganet (foretaksmøte/representantskap/generalforsamling) i det enkelte selskap som kommunen eier. Mellom Hovedutvalg for næring og omstilling og eierorganet sitter kommunedirektøren som administrasjonens øverste leder.

2.2: Bystyrets rolle

Bystyret er kommunens øverste myndighet og har overordnet ansvar for kommunens virksomhet og eieroppfølging. Bystyrets ansvar og myndighet er regulert av [Lov om kommuner og fylkeskommuner \(lovdata.no\)](#) og relevante særlover.

2.2.1: Hovedoppgaver

- Vedta etablering og avvikling av selskaper.
- Oppnevne representanter til selskapenes eierorganer.
- Utforme og vedta kommunens eierskapspolitikk.
- Behandle og følge opp kommunens samlede eierportefølje.
- Utøve tilsyn og kontroll med forvaltningen av eierinteressene.
- Vedta selskapsspesifikke eierskapsstrategier.

2.2.2: Eierskap i kommunale foretak (KF)

- Bystyret vedtar opprettelse og avvikling av kommunale foretak (KF), velger foretakets styre og fastsetter vedtekter jamfør [Lov om kommuner og fylkeskommuner kapittel 9 \(lovdata.no\)](#).
- Bystyret er foretakets eierorgan og kan begrense styrets myndighet gjennom vedtektene jamfør [Lov om kommuner og fylkeskommuner § 9-3 \(lovdata.no\)](#).
- Bystyret behandler foretakets årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning.

2.2.3: Eierskap i interkommunale selskaper (IKS)

- Bystyret vedtar deltakelse, uttreden og avvikling av IKS, samt godkjenner selskapsavtaler jamfør [Lov om interkommunale selskaper §§4 og 32 \(lovdata.no\)](#).
- Bystyret vedtar eventuelle kommunale andeler knyttet til budsjett.
- Representantskapet i IKS fungerer som eierorgan.
- Bystyret velger kommunens medlemmer til representantskapene etter innstilling fra kommunens valgnemnd jamfør [Lov om interkommunale selskaper §6 \(lovdata.no\)](#).
- Politiske medlemmer til representantskapet skal velges blant faste representanter i bystyret.

2.2.4: Eierskap i aksjeselskaper (AS) og andre juridiske enheter

- Bystyret vedtar etablering av aksjeselskaper, kjøp og salg av aksjer, samt deltakelse i interkommunale samarbeid og vertskommunesamarbeid.

2.2.5: Styremedlemmer

- Kommunens valgnemnd foreslår styremedlemmer og medlemmer i valgkomiteer for selskaper i kommunens eierportefølje. Valgnemnden består av ordfører, varaordfører og opposisjonsleder.
- Styremedlemmer i selskaper velges av selskapenes eierorganer.

2.2.6: Strategisk og prinsipiell eierstyring

- Bystyret fastsetter kommunens overordnede eierskapspolitikk.
- Bystyret vedtar selskapsspesifikke eierskapsstrategier etter innstilling fra Hovedutvalg for næring og omstilling.
- Bystyret setter rammene for eieroppfølgingen som utføres av kommunens representanter.

2.2.7: Eierskapsberetning

- Bystyret behandler årlig kommunens eierskapsberetning, som oppsummerer utvikling og resultater for eierporteføljen.

2.2.8: Tilsyn og kontroll

- Bystyrets tilsyns- og kontrollansvar i eierstyringen er delegert til kontrollutvalget, gjennom kommunens delegeringsreglement - [Delegeringsreglement Kristiansund kommune \(delegering.kf.no\)](#).

2.3: Hovedutvalg næring og omstillings rolle

Hovedutvalget for næring og omstilling er delegert myndighet til å utøve løpende eierstyring på vegne av bystyret. Delegeringen gjelder ikke kommunale foretak (KF).

2.3.1: Hovedoppgaver

- Gjennomføre nødvendige politiske avklaringer.
- Sikre god informasjonsutveksling mellom selskapene og politisk ledelse.
- Gi instruks til eierrepresentantene i saker av prinsipiell eller stor betydning.
- Ivareta kontakten mellom kommunen og selskapene gjennom systematisk rapportering fra eierrepresentantene og faste kontaktmøter.
- Alle selskaper skal være gjenstand for politisk behandling minst én gang i løpet av valgperioden.
- Legge til rette for at eierrepresentantene rapporterer om resultater, rammebetingelser og framtidsutsikter.
- Kontaktmøtene skal også brukes til å avklare målforståelse og evaluere oppfølgingen av eierskapsstrategier.

2.4: Ordførerens rolle

Ordføreren som kommunen sin øverste folkevalgte representant, har en særskilt rolle som kombinerer en representativ og en koordinerende funksjon.

2.4.1: Oppgaver

- Representere kommunen (bystyrets flertall) i eierorganer i henhold til delegeringsreglementet:
“Ordføreren er kommunens representant i de tilfeller hvor annen person ikke er særskilt valgt. Ordføreren har rett til å bemyndige andre til å delta og til å representere kommunen med stemmefullmakt.”
[Delegeringsreglement Kristiansund kommune \(delegering.kf.no\)](https://www.kristiansund.kommune.no/delegering.kf.no).
- Kan delegere gitt fullmakt til en annen representant.
- Lede kommunens valgnemnd.

2.5: Eierrepresentantens rolle

Kommunens representant i eierorganer som er generalforsamlinger, representantskap og foretaksmøter.

2.5.1: Oppgaver

- Ivareta kommunens eierinteresser og rapportere om resultater, rammebetingelser og framtidsutsikter.
- Følge politiske vedtak og føringer.
- Innhente nødvendig informasjon om selskapets virksomhet.
- Eierrepresentanten skal opptre lojalt mot kommunens vedtak når han/hun representerer i eierorganene.

2.6: Valgnemndas rolle

Valgnemnda er et politisk sammensatt organ som skal sikre forankring, bredde og kvalitet i kommunens valg til styrer og eierorganer i selskaper der Kristiansund kommune har eierinteresser. Valgnemnda består av ordfører, varaordfører og opposisjonsleder.

2.6.1: Oppgaver

- Vurdere kompetansebehov og foreslå styremedlemmer til selskaper hvor Kristiansund kommune har eierandel. Kompetansevurderingen skal baseres på selskapets formål og behov for faglig, økonomisk, juridisk og strategisk kompetanse.
- Valgnemnda skal ivareta kjønnsbalanse og sikre et mangfold av bakgrunn og erfaring.
- Til selskaper med egen valgkomité skal det foreslås flere kvalifiserte kandidater. Slik gis valgkomitéen et bredere grunnlag for å foreslå en styresammensetning som samlet sett ivaretar nødvendig kompetanse og kjønnsbalanse.

- Innstille til bystyret for valg av medlemmer til eierorganer, herunder
 - representantskap i interkommunale selskaper (IKS), jmfør [Lov om interkommunale selskaper § 6 \(lovdata.no\)](#)
 - styremedlemmer i kommunale foretak (KF), jmfør [Lov om kommuner og fylkeskommuner §9-5 \(lovdata.no\)](#)
 - kommunens representanter til andre relevante eierorganer der kommunen er representert
- Det skal føres møtebok fra møtene jmfør [Lov om kommuner og fylkeskommuner §11-4 \(lovdata.no\)](#).

2.7: Den enkelte folkevalgtes rolle

Folkevalgte har en eierrolle som medlemmer av bystyret, men ikke som privatpersoner. Et styreverv er personlig og frivillig, og ikke en del av det politiske vervet som folkevalgt.

2.7.1: Oppgaver

- Sette seg inn i saker om kommunens eierskap og eierstyring.
- Ved styreverv: Ivareta selskapets interesser, følge aktuelt lovverk, og være bevisst på personlig ansvar.
- Informerer politisk sekretariat om styreverv, slik at kommunen har et oppdatert styrevervregister.

2.8: Kommunedirektørens rolle

Kommunedirektøren har ikke en formell rolle i eierstyringen, men skal støtte og legge til rette for politisk eierstyring.

2.8.1: Oppgaver

- Legge frem saker vedrørende eierskap for politisk behandling.
- Ivareta dialog mellom kommunen og interkommunale selskaper (IKS).
- Videreutvikle kommunens eierskapspolitikk og revidere eierskapsmeldingen jevnlig.
- Legge frem oversikt og forslag til endringer for selskapsspesifikke eierskapsstrategier årlig til behandling i Hovedutvalg for næring og omstilling.
- Utarbeide årlig eierskapsberetning om kommunens eierportefølje.
- Dokumentere og arkiverer kommunale avtaler IKS, vedtekter og protokoller.
- Oppfølging av folkevalgte og eierrepresentanter innen eierstyring.

2.9: Kontrollutvalgets rolle

Kontrollutvalget fører på vegne av bystyret tilsyn og kontroll med kommunens eierinteresser i selskaper.

En tydelig eierskapspolitikk bidrar til at kontrollutvalget kan vurdere om kommunens eierstyring er i tråd med vedtatte mål, og om selskapene følger opp styringssignaler fra kommunen.

2.9.1: Oppgaver

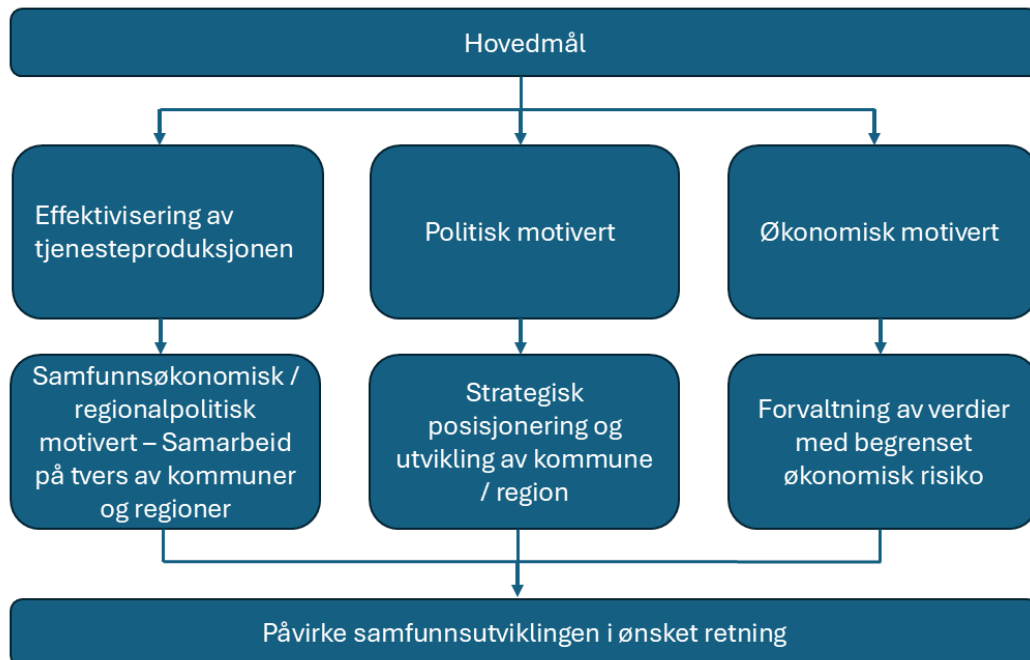
- Utarbeide en plan for selskapskontroll som vedtas av bystyret, og bestemme hvem som skal utføre kontrollene.
- Gjennomføre selskapskontroll.

Dette omfatter:

1. Eierskapskontroll (kommunens utøvelse av eierskapet).
2. Forvaltningsrevisjon (selskapets oppfølging av bystyrets vedtak).

3.: MOTIV FOR SELSKAPSDANNELSE OG EIERSKAP

Kommunen kan ha ulike motiv for å opprette eller delta i selskaper. Motivet skal komme frem av beslutningsgrunnlaget for vedtaket og knyttes til én av tre hovedkategorier.

Figuren viser en skjematisk oppstilling av motiv for selskapsdannelse og eierskap.

Kilde: Kristiansund kommune

Øverst er det et hovedmål som ønskes oppnådd. Dette gjøres gjennom en av de tre motiver for selskapsdannelse som er beskrevet under (effektivisering av tjenesteproduksjonen, politisk motivert eller økonomisk motivert). Nederst i figuren vil det da være mulig av påvirke samfunnsutviklingen i ønsket retning.

3.1: Effektivisering av tjenesteproduksjon

Selskapsdannelser hvor målet er å oppnå økt mengde eller bedre kvalitet på tjenester innenfor tilgjengelige ressurser. Dette kan også omfatte selskaper som er samfunnsøkonomisk eller regionalpolitisk motivert, hvor samarbeidet bidrar til mer effektiv oppgaveløsning på tvers av kommuner eller regioner.

3.2: Politisk motivert

Selskapsdannelser hvor hovedmotivet er å fremme politiske mål, strategisk posisjonering eller utvikling av kommunen eller regionen. Her er ikke økonomi eller tjenesteproduksjon nødvendigvis hovedformålet, men heller ønsket om å påvirke samfunnsutviklingen i ønsket retning.

3.3: Økonomisk motivert

Selskapsdannelser hvor målet er økonomisk utbytte, forvaltning av verdier eller investeringer med begrenset økonomisk risiko for kommunen. Formålet er å sikre avkastning på innskutt kapital eller forvaltning av kommunens ressurser.

4.: ETABLERING AV SELSKAP OG VALG AV SELSKAPSFORM

Ved etablering av selskap skal valget av selskapsform fremgå tydelig i saksframlegget som danner grunnlag for kommunens vedtak. Valget skal baseres på en analyse av kommunens styringsbehov og mål for virksomheten.

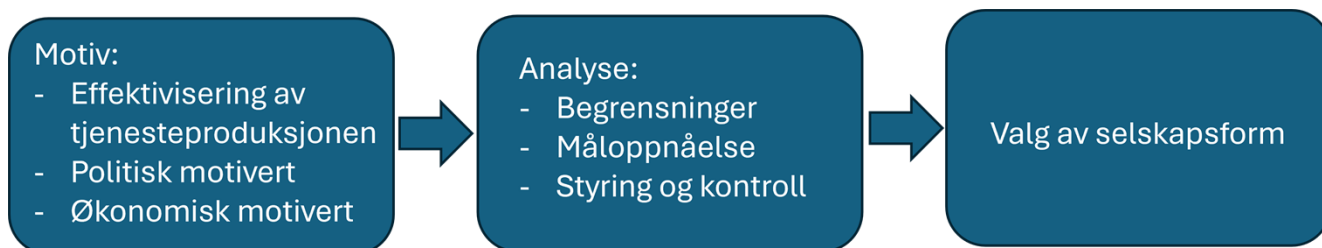
4.1: Hovedprinsipper

- Valg av selskapsform påvirker muligheten for politisk styring og kontroll.
- Kommunen står fritt til å velge selskapsform, så lenge ikke lover eller forskrifter setter begrensninger.
- Formålet og karakteren til virksomheten er avgjørende for valg av selskapsform.
- Selskapsformen skal være tilpasset styringsbehovet og selskapets oppgaver.

4.2: Krav til analyse

- Før etablering skal kommunen analysere fordeler og ulemper ved selskapsorganisering sammenlignet med tradisjonell kommunal organisering.
- Analysen skal vurdere måloppnåelse, styring, kontroll og eventuelle begrensninger ved selskapsformen.
- Tilsvarende analyse skal utføres ved endring av selskapsform eller tilbakeføring av virksomhet til kommunen.

En grundig analyse styrker beslutningsgrunnlaget og sikrer at valg av selskapsform er formålstjenlig og i tråd med kommunens mål.

Figuren viser fremgangsmåten for valg av selskapsform.

Kilde: Kristiansund kommune

5.: OVERORDNEDE PRINSIPPER FOR EIERSTYRING

Prinsippene skal sikre god forvaltning og utvikling av selskaper hvor kommunen er eier, og gi klare styringssignaler i tråd med kommunens mål og strategier for eierskapet.

Prinsippene kommer i tillegg til gjeldende lover og eventuelle spesielle bestemmelser for det enkelte selskap som vedtekter, aksjonæravtaler og lignende.

5.1: Styringsdokumenter

Eierstyring og rapportering

Eierstyring	Rapportering
Vedtekter	Årsberetning / årsregnskap
Selskapsavtaler	Eierskapsberetning
Eierskapsmelding (eierskapspolitikk)	
Selskapsspesifikke eierskapsstrategier	
Eier-, aksjonær og samarbeidsavtaler	

Tabellen viser ulike styringsdokumenter og rapporteringsrutiner.

5.2: Selskapsspesifikke eierskapsstrategier

Kommunen skal lage en egen eierskapsstrategi for hvert selskap. Strategien skal forklare hvorfor kommunen er eier, og hvilke mål som skal nås med eierskapet.

Når nye selskaper etableres, skal forslag til eierskapsstrategi legges fram sammen med saken som behandles politisk. Eierskapsstrategiene skal revideres jevnlig. En tydelig eierskapsstrategi er en forutsetning for aktiv og ansvarlig eierstyring.

Kristiansund kommune gir mål og rammer for selskapsvirksomhet gjennom vedtekter, selskapsavtaler, aksjonæravtaler og samarbeidsavtaler. Formålsparagrafen setter ytre rammer for selskapenes virksomhet. Siden slike dokumenter ofte er generelle og sjelden endres, kan det være hensiktsmessig å supplere dem med mer detaljerte eierskapsstrategier.

Eierskapsstrategiene skal også danne grunnlag for selskapets egne forretningsstrategier, og gjøre det lettere for styret å lede selskapet i tråd med eiernes mål. Videre skal de hjelpe kommunens representanter i eierorganene å stemme i samsvar med bystyrets intensjoner.

En eierskapsstrategi

- uttrykker kommunens mål for eierskapet
- angir forventninger til selskapets virksomhet, herunder samfunnsansvar, avkastning, utbytte og risiko
- avgrenser selskapets kjernevirksomhet

Eierne, styret og daglig leder har ansvar for å følge opp strategien innenfor sine områder. Styret skal realisere de mål og krav som strategien fastsetter. Eierne følger opp styret gjennom ordinær eierdialog, for eksempel i eierorganet, på eiermøter eller i kontaktmøter.

5.3: Aktivt eierskap

Kommunens eierskap skal utøves gjennom formelle kanaler og være politisk forankret. Eierskapsutøvelsen skal skje på overordnet nivå, uten å gripe inn i styrets ansvar eller den daglige ledelsen av selskapene.

Kommunen fremmer sine eierinteresser gjennom

- generalforsamling (aksjeselskaper)
- representantskapsmøte (interkommunale selskaper)
- foretaksmøte (kommunale foretak)

Prinsippene for kommunens forhold til selskapene skal behandles i bystyret. Bystyret styrer indirekte ved å oppnevne kommunens representanter til eierorganet og gi dem instruks om stemmegivning.

Eierorganets ansvar, oppgaver og myndighet følger av selskapsformen. Nærmere omtale av dette gis i kapittel 6.

Selv om beslutninger fattes i generalforsamling eller representantskapsmøte, kan det være behov for uformell dialog mellom eierne og selskapene. Eiermøter er en arena for

- å varsle om viktige saker
- å informere eierne
- å avklare og samordne eierinteresser
- å forberede saker til behandling

Styreleder og representanter fra selskapets administrasjon deltar vanligvis på eiermøtene og kommunens representant i eierorganet kan delta ved behov.

5.4: Åpenhet

Kommunens eierskap og selskapenes virksomhet skal preges av åpenhet. Åpenhetspraksisen styres i hovedsak av offentleglova og kommuneloven.

Offentleglova: [Lov om rett til innsyn i dokument i offentleg verksemd \(lovdata.no\)](#)

Kommuneloven: [Lov om kommuner og fylkeskommuner \(lovdata.no\)](#)

Kommunen skal:

- Revidere eierskapspolitikken en gang hver valgperiode.
 - Legge fram en eierskapsmelding én gang i hver valgperiode for å tydeliggjøre rammene for eierstyringen.
 - Legge fram en årlig eierskapsberetning om kommunens eierportefølje.
 - Utarbeide selskapsspesifikke eierskapsstrategier som sikrer åpenhet rundt forvaltningen av eierskapet.
 - Behandle viktige og prinsipielle eiersaker i åpne politiske møter.
 - Gi relevant informasjon om kommunens eierskap gjennom årlig eierskapsberetning og månedsrapporter.
- [Dokumentene er tilgjengelig på kommunens nettside under Planer og rapporter \(kristiansund.kommune.no.\)](#)

5.5: Generalforsamlinger

Generalforsamlinger skal som hovedregel være åpne. Møtene kan likevel lukkes dersom åpenhet kan skade selskapets eller kommunens interesser, i samsvar med reglene i kommuneloven og offentleglova. [Lov om rett til innsyn i dokument i offentleg verksemd \(lovdata.no\)](#)

Kommunen forutsetter at selskaper som er omfattet av offentleglova, følger lovens krav til åpenhet og innsyn.

5.6: Samfunnsansvar

Kommunens eierskap bidrar til ansvarlig forretningsdrift og bærekraftig samfunnsutvikling.

Kommunen uttrykker sine forventninger til selskapenes arbeid med samfunnsansvar i eierskapsmeldingen og i de selskapsspesifikke eierskapsstrategiene. Samfunnsansvar skal også være et fast tema i eierdialogen med selskapene.

Styret og daglig ledelse har ansvar for å integrere samfunnsansvar i selskapets drift og strategi. Kommunens representanter i eierorganene arbeider aktivt for at selskapene tar samfunnsansvar på alvor.

Kommunen ber selskapene

- vektlegge etikk, miljø, klima, sosiale forhold og antikorrupsjon
- følge opp grunnleggende menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter
- strekke seg lenger enn lovens minimumskrav når det gjelder samfunnsansvar

Dette er i tråd med nasjonale føringer for eierstyring, hvor samfunnsansvar anses som en forutsetning for langsiktig verdiskaping, omdømmebygging og bærekraftig utvikling. Kommunen legger særlig vekt på at selskapene skal jobbe systematisk med miljøpåvirkning, inkludering, mangfold og ansvarlig virksomhetsstyring.

Forventninger til samfunnsansvar

Område	Forventning
Etikk og antikorrupsjon	Selskapet skal ha tydelige retningslinjer for etisk atferd og nulltoleranse mot korrupsjon
Menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter	Selskapet skal respektere grunnleggende menneskerettigheter og sikre gode, rettferdige arbeidsforhold
Klima og miljø	Selskapet skal arbeide systematisk for å redusere klima- og miljøpåvirkning og støtte grønn omstilling
Sosial bærekraft	Selskapet skal fremme mangfold, likestilling og inkludering i hele organisasjonen
Åpenhet og rapportering	Selskapet skal være åpne om mål, tiltak og resultater innen samfunnsansvar
Samfunnsøkonomisk ansvar	Selskapet skal bidra til bærekraftig lokal og nasjonal verdiskaping
Integrering i strategi	Selskapet skal integrere samfunnsansvar i sin overordnede strategi og virksomhetsstyring

Tabellen viser en oversikt over ulike tema og tilhørende forventninger.

5.7: Styresammensetning

Kommunen bidrar til at selskapene får styrer med riktig kompetanse, kapasitet og mangfold, tilpasset selskapets egenart.

Styrene settes sammen slik at de samlet har

- relevant kompetanse og erfaring
- tilstrekkelig kapasitet til å utføre styrearbeidet forsvarlig
- egenskaper som sikrer god styring og verdiskaping

For å sikre kontinuitet og stabilitet bør det oppnevnes varamedlemmer i fast rekkefølge.

Kommunen legger til grunn statens prinsipper om mangfold, og vil arbeide for lik kjønnsrepresentasjon i styrene, uavhengig av selskapsform.

Styrene oppnevnes i samsvar med lovkrav, samt vedtekter, selskapsavtaler eller aksjonæravtaler. Oppnevning skjer formelt gjennom selskapets eierorgan.

Saksgang i valgnemnd

Valgnemnda vurderer selskapets behov for kompetanse i styret i kontakt med eierne, styret og daglig leder. Valgnemnda intervjuer, henter referanser og vurderer aktuelle kandidater. Kandidatene får informasjon om selskapet for å vurdere styrevervet.

Valgnemnda fremmer skriftlig begrunnet forslag til eierorganet

Eierorganet velger nytt styre

Figuren viser saksgangen i valgnemndas arbeid.

Kilde: Kristiansund kommune

Øverst skisseres forarbeidet, i midten skriftlig begrunnet forslag og nederst at eierorganet velger nytt styre.

5.7.1: Habilitet

Habilitetsreglene (forvaltningslovens § 6) innebærer at folkevalgte som er styremedlemmer i selskaper automatisk blir inhabile i kommunale saker hvor selskapet er part.

[Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker \(forvaltningsloven lovdata.no\)](#)

Dette betyr at styremedlemmer

- ikke kan forberede saker for kommunen
- ikke kan delta i behandling av saker i bystyret hvor selskapet er involvert

Ved valg av styremedlemmer bør det derfor tas hensyn til risikoen for inhabilitet.

Kommunens eierstyring skjer gjennom eierorganene (generalforsamling, representantskapsmøte eller foretaksmøte), ikke gjennom styrene, hvor representantene har et personlig verv. Folkevalgte som sitter i eierorganene regnes ikke som inhabile når bystyret behandler saker som gjelder selskapene.

Habiliteten til kommunalt ansatte og eksterne aktører skal også vurderes der det blir relevant.

5.7.2: Styrets ansvar

Styret har ansvar for å forvalte selskapet på uavhengig grunnlag og lede dets strategiske utvikling. Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål og eiernes vedtak, og føre tilsyn med daglig ledelse og selskapets drift.

Styrets medlemmer må ivareta selskapets interesser og opptre i samsvar med gjeldende lover, vedtekter og eierstrategier. Styret skal sikre en klar arbeidsdeling, unngå habilitetskonflikter og bidra til god dialog med eierne gjennom eierorganet.

For å sikre god selskapsstyring skal styret fastsette instruks for sitt arbeid og for daglig leder. Det utarbeides en årlig plan som beskriver styrets prioriteringer knyttet til mål, strategi og gjennomføring. Styret gjennomfører en egevaluering hvert år, samt holder styreseminar og tilbyr opplæring for nye styremedlemmer.

Styret redegjør for selskapets styring og ledelse i årsrapporten, vurderer behovet for styreforsikring og registrerer verv i styrevervregisteret (registreres hos politisk sekretariat). Det ivaretar også en uavhengig kontrollfunksjon overfor daglig ledelse og sørger for at alle eiere behandles likt.

Selskapet rapporterer relevant, oppdatert og korrekt informasjon til eierne. Rapporteringen danner grunnlag for en aktiv og forutsigbar eieroppfølging og skal skje i samsvar med gjeldende lover og kommunens krav til åpenhet.

Rapporteringskrav for den enkelte selskapsform

Selskapsform	Årsregnskap/årsberetning	Eierorgan - sakliste/dokumenter/protokoll	Styret - sakliste/dokumenter/protokoll
Kommunale foretak (KF)	X		X
Interkommunale samarbeid	X	X	
Interkommunale selskap (IKS)	X	X	X
Aksjeselskap (AS)	X	X	X

Tabellen viser de ulike selskapsformene i venstre kolonne. De tre neste kolonnene har en avkryssing for hvilke krav de ulike selskapsformene har til rapportering.

5.7.3: Godtgjørelse

Godtgjørelsen til styret bidrar til verdiskaping i selskapet og skal fremstå som rimelig ut fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet.

Kommunens representanter i eierorganene arbeider for at godtgjørelsen holdes på et moderat nivå. Nivået skal være tilstrekkelig til å tiltrekke styremedlemmer med nødvendig kompetanse, men samtidig stå i forhold til ansvaret og virksomhetens art. Ved fastsettelse av godtgjørelsen skal det tas hensyn til nivået i sammenlignbare selskaper.

I interkommunale selskaper, aksjeselskaper og øvrige selskapsformer fastsettes styrets godtgjørelse av eierorganet. Eierorganet fastsetter også sin egen godtgjørelse basert på kriterier gitt i selskapsavtaler eller andre styringsdokumenter.

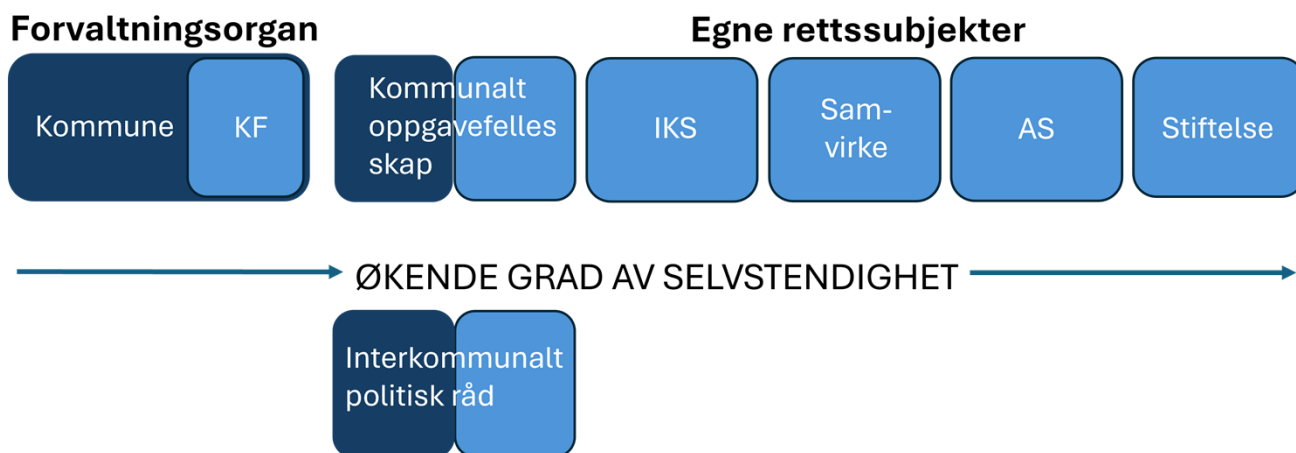
Kommunen regulerer enkelte godtgjørelser gjennom [Arbeids- og økonomiske vilkår for folkevalgte i Kristiansund kommune \(kristiansund.kommune.no\)](#).

I tråd med prinsipper for god eierstyring bør godtgjørelse være

- moderat og nøktern
- konkurransedyktig uten å være lønnsledende
- tydelig forankret i selskapets ansvar, mål og langsiktige verdiskaping
- ikke knyttet direkte til kortsiktig resultatoppnåelse

Styret fastsetter hovedprinsippene for selskapets lønnspolitikk, inkludert kriterier for lederlønninger. Lønnspolitikken støtter opp under felles interesser mellom eiere og ledelse, og fremme langsiktig verdiskaping og ansvarlig virksomhetsstyring.

6.: SELSKAPSFORMER OG ALTERNATIVE ORGANISASJONSFORMER

Figuren viser sammenhengen mellom selskapsformer, alternative organisasjonsformer og graden av selvstendighet. Kilde: Kommunesektorens organisasjon (KS).

6.1: Kommunalt foretak (KF)

Et kommunalt foretak kan opprettes når kommunen ønsker å gi en virksomhet større selvstendighet, uten å gjøre den til et eget rettssubjekt. Foretaket er fortsatt en del av kommunen, som står juridisk ansvarlig. Det ledes av et styre valgt av bystyret, og daglig leder rapporterer til styret. Kommunedirektøren har normalt ikke myndighet over foretaket, men kan i visse tilfeller kreve at vedtak utsettes til bystyret har behandlet saken. Styrets vedtak skal alltid gå via kommunedirektøren før videre behandling.

Rammebetingelser for kommunalt foretak

Hovedområde	Beskrivelse
Rettslig stilling og lovgivning	KF er en del av kommunen som rettssubjekt, regulert av kommuneloven kapittel 9. Foretaket har ikke egen juridisk eller økonomisk selvstendighet, og kommunen er fullt ut ansvarlig for foretakets forpliktelser.
Selskapsformens egnethet	KF er egnet når kommunen ønsker en mer selvstendig organisering enn etat, men fortsatt vil ha virksomheten innenfor kommunen. Det benyttes ofte der både samfunnshensyn og forretningsdrift skal ivaretas.
Styrende organ	Foretaket ledes av et styre og en daglig leder. Styret velges av bystyret og er underlagt det. Daglig leder ansettes av styret og står til ansvar overfor dette.
Arbeidsgiveransvar	Daglig leder har arbeidsgiveransvar. Foretaket følger kommunens arbeidsgiverpolitikk og er omfattet av KS sine tariffavtaler.
Økonomisk ansvar og risiko	Foretakets økonomi er en del av kommunens budsjett. Kommunen hefter for foretakets avtaler og økonomiske forpliktelser.
Styring og kontroll	Eierstyring skjer via bystyret. Foretaket er underlagt budsjettvedtak, vedtekter og eierstrategier, samt rapporteringskrav og kontrollutvalgets tilsyn.

Tabellen viser ulike hovedområder og beskrivelse av innholdet i disse hovedområdene.

6.2: Interkommunalt samarbeid

Oppgavefellesskap kan brukes til både små og store samarbeid om ulike oppgaver, også lovpålagte, med visse begrensninger fra annen lovgivning. Det interkommunale politiske rådet er et politisk organ for grenseoverskridende saker og samarbeid, men har ikke lov til å produsere tjenester. Rådet kan gi uttalelser, behandle høringssaker og drøfte regionale satsinger.

Rammebetingelser for interkommunalt samarbeid

Hovedområde	Beskrivelse
Rettslig stilling og lovgivning	Samarbeid etter kommuneloven kapittel 17 kan organiseres som interkommunale politiske råd eller kommunale oppgavefellesskap.
Selskapsformens egnethet	Egner seg for felles tjenesteproduksjon og regional samordning, både for små og store oppgaver.
Styrende organ	Styret eller rådet får begrenset avgjørelsesmyndighet. Vedtektene regulerer roller og ansvar. Bystyret fastsetter rammer for deltakelse.
Styring og kontroll	Eierstyring skjer gjennom deltakelse og vedtaksmyndighet i styret eller rådet. Rapportering og kontroll skjer i tråd med kommuneloven og deltakerkommunenes rutiner.

Tabellen viser ulike hovedområder og beskrivelse av innholdet i disse hovedområdene.

6.2.1: Vertskommunesamarbeid

Vertskommunesamarbeid innebærer at en kommune (samarbeidskommunen) overlater oppgaver eller delegerer myndighet til en annen kommune (vertskommunen). Et hovedformål med vertskommunemodellen er å legge til rette for interkommunalt samarbeid om lovpålagte og mer individrettede tjenester. Vertskommunemodellen gir en generell adgang til å delegere myndighet til å treffe enkeltvedtak eller vedta forskrift til vertskommunen.

Vertskommunesamarbeid er derfor ofte den aktuelle samarbeidsformen ved oppgaver der det skal fattes enkeltvedtak.

Rammebetingelser for vertskommune samarbeid

Hovedområde	Beskrivelse
Rettslig stilling og lovgivning	Samarbeidet reguleres av kommuneloven kapittel 20 og bygger på avtale vedtatt av bystyret. Det er ikke et eget rettssubjekt.
Selskapsformens egnethet	Egner seg der én kommune leverer tjenester til andre.
Styrende organ	Myndighet delegeres til kommunedirektøren i vertskommunen. Samarbeidskommunen beholder ansvar for kvalitet og kan føre tilsyn.
Arbeidsgiveransvar	Ligger hos vertskommunen.
Økonomisk ansvar og risiko	Reguleres i samarbeidsavtalen.
Styring og kontroll	Samarbeidskommunen kan instruere i egne saker. Kommunen utøver ikke eierstyring, men kan føre tilsyn og omgjøre vedtak etter forvaltningsloven.

Tabellen viser ulike hovedområder og beskrivelse av innholdet i disse hovedområdene.

6.2.2: Interkommunalt politisk råd (IPR)

Interkommunalt politisk råd (IPR) reguleres av kommuneloven kapittel 18. Samarbeidsmodellen er spesielt utviklet for politisk samarbeid om generelle samfunnsspørsmål som er av felles interesse for de kommunene og fylkeskommunene som er med i samarbeidet, og kan for eksempel ha som oppgave å avgi høringsuttalelser om forhold som berører det geografiske området som dekkes av kommunene som er med. Interkommunalt politisk råd skal ikke produsere tjenester, men være et samarbeidsforum. Slike «rent politiske» samarbeid, skal organiseres som et IPR, og det kan ikke brukes en annen organisasjonsform til denne typen samarbeid.

6.3: Interkommunalt selskap (IKS)

Et interkommunalt selskap (IKS) kan kun eies av kommuner, fylkeskommuner eller andre IKS-er, og eierne har ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser. Eierstyring utøves gjennom representantskapet, som er selskapets øverste organ og velges av eierne. Styret og daglig leder har ansvar for den daglige forvaltningen i tråd med selskapets formål. Representantskapet kan instruere styret, omgjøre beslutninger og kreve godkjenning av bestemte saker gjennom selskapsavtalen.

Rammebetingelser for interkommunalt selskap

Hovedområde	Beskrivelse
Rettslig stilling og lovgivning	IKS reguleres av lov om interkommunale selskaper. Selskapet er eget rettssubjekt med egne eiendeler og ansvar.
Selskapsformens egnethet	Egner seg for lovpålagte oppgaver og regionalt samarbeid hvor kommunene ønsker et skilt og profesjonalisert driftsorgan.
Styrende organ	Selskapet ledes av representantskap (eierorgan), styre og daglig leder. Kommunens eierstyring skjer kun gjennom representantskapet.
Arbeidsgiveransvar	Ligger hos selskapet, med daglig leder som øverste administrative leder.
Økonomisk ansvar og risiko	Kommunen har ubegrenset ansvar i henhold til eierandel. Ansvarsdeling og fond kan reguleres i selskapsavtalen.
Styring og kontroll	Representantskapet vedtar rammer og føringer. Selskapet er underlagt krav til budsjett, rapportering, selskapskontroll og revisjon etter kommuneloven.

Tabellen viser ulike hovedområder og beskrivelse av innholdet i disse hovedområdene.

6.4: Aksjeselskap (AS)

Et aksjeselskap (AS) kan eies av kommune, fylkeskommune, eller private aktører, og reguleres av aksjeloven. Eierne har begrenset økonomisk ansvar for selskapets forpliktelser. Generalforsamlingen er selskapets øverste organ og velger styret, som har det overordnede ansvaret for selskapets drift og strategiske utvikling. Daglig leder følger styrets retningslinjer og pålegg.

Rammebetingelser for aksjeselskap

Hovedområde	Beskrivelse
Rettslig stilling og lovgivning	AS reguleres av aksjeloven og er eget rettssubjekt. Eiernes ansvar er begrenset til innskutt kapital.
Selskapsformens egnethet	Passer for samarbeid mellom offentlige og private eller der begrenset ansvar er ønskelig. Fleksibel eierstruktur.
Styrende organ	Generalforsamlingen er øverste myndighet. Styret leder selskapet og ansetter daglig leder, som står ansvarlig for daglig drift.
Styring og kontroll	Kommunens innflytelse bestemmes av eierandel. Kontroll med over 50 % sikrer full styring. Aksjonæravtaler gir føringer utover det loven sier.
Økonomisk interesse	Kommunens risiko begrenses til aksjekapitalen. Utbytte krever styrets forslag og vedtak i generalforsamling. Aksjonæravtaler kan styre bruken av overskudd.

Tabellen viser ulike hovedområder og beskrivelse av innholdet i disse hovedområdene.

6.5: Stiftelse

Kommuner og fylkeskommuner kan opprette stiftelser, som reguleres av stiftelsesloven. En stiftelse er et selvstendig rettssubjekt som skal ivareta et bestemt formål uavhengig av oppretteren. Kommunen har ikke rett til styring, utbytte eller oppløsning av stiftelsen. Styret forvalter stiftelsen utelukkende i tråd med formålet som er fastsatt ved opprettelsen.

6.6: Samvirkeforetak (SA)

Kommuner og fylkeskommuner kan delta i samvirkeforetak (SA), som reguleres av samvirkelova. Samvirkeforetak skiller seg fra aksjeselskap ved at eierskapet er knyttet til bruken av tjenester, ikke kapitalavkastning. Formålet er å fremme medlemmenes økonomiske interesser, og foretaket eies og styres av medlemmene. Beslutninger tas som hovedregel etter prinsippet én stemme per medlem, og eierandeler er ikke fritt omsettelige.